

Halsbetennelse (tonsillitt, streptokokkhals) og skarlagensfeber

Bakgrunn:

Infeksjoner med streptokokker i halsen er en av de vanligste bakterielle infeksjonene, både hos voksne og barn. Barn under 2 år får sjelden sykdommen mens barn i alderen 5-15 år rammes hyppigst. Noen ganger får barn et utslett i forbindelse med en slik halsbetennelse og tilstanden kalles da skarlagensfeber.

Årsaker:

Sykdommen forårsakes av en type bakterier som kalles gruppe A streptokokker. Disse gir en infeksjon i øvre del av svelget, i og rundt mandlene. Sykdommen er smittsom, men ikke så smittsom som de fleste virusinfeksjoner. Noen typer streptokokker produserer et stoff som gir utslett. Barn har ofte store mandler uten at dette har noen betydning, men endel barn får også problemer med gjentatte infeksjoner i de store mandlene.

Symptomer (sykdomstegn):

Barnet får høy feber, ofte over 40 grader, og vondt i halsen, men som regel uten at det er symptomer på forkjølelse, slik man ser ved de fleste virusinfeksjoner. De får hevelse og rødme i svelget. Mandlene blir ofte intenst røde med hvitlig belegg. Lymfeknutene foran på halsen blir hovne og ømme. Barnet kan få svelgvansker med sikling, grunnet hevelse og smerter i halsen.

Ved skarlagensfeber får de i tillegg et lett rødlig utslett over hele kroppen. Det starter i armhuler og lysker, der huden blir ru og sandpapiraktig, og sprer seg så til resten av kroppen. I tillegg kan kinnene bli intenst røde ("slapped cheek") og tungen blir rød, litt hoven med tydeligere smaksløker ("bringebærtunge").

Diagnosen stilles ved legeundersøkelse, påvisning av streptokokker på mandlene og eventuelt blodprøve.

Behandling:

Fordi tilstanden er forårsaket av bakterier, bør det gis behandling med penicillin. Fordi bakteriene sitter dypt inne i mandlene, er det nødvendig å gi penicillin i 10 dager. Som regel behandles barna i hjemmet og kun meget sjelden er det nødvendig med sykehusinnleggelse, hvis de ikke klarer å få i seg medisiner eller tilstrekkelig drikke.

Forløp:

Etter oppstart av penicillin, ser man rask bedring og barnet bør vanligvis være feberfritt innen 1-3 døgn. Komplikasjoner ses sjelden. Bakteriene kan trenge dypere inn i halsen og danne byller (abscesser), som av og til må opereres. Av og til kan man få ettersykdommer etter en streptokokkinfeksjon, som nyrebetennelse med blod i urinen, men dette er som regel ufarlig. Noen barn får stadig tilbakevendende infeksjoner i mandlene og disse bør undersøkes av spesialist i øre-nese-halssykdommer, som av og til vil anbefale kirurgisk fjerning av mandlene.

Når må lege oppsøkes raskt?

Som ved alle tilstander med infeksjon og feber, må man observere barnets almenntilstand og søke lege dersom denne forverres betydelig. Dersom tilstanden ikke bedres innen 1-3 døgn etter oppstart av penicillin, bør også lege oppsøkes på ny.